

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

■ Ziedi - Tautas māksliniecei Elzai Radziņai (no labās). Foto - Jānis Silickis.

Zvaigzne ar saules enerģiju

— Dorij, esiet sveicināta Jasmuīžā! — tā muzejā vadītāja Baiba Ducmane uzrunāja Tautas māksliniecei Elzu Radziņu. Jelgavas drāmas teātra aktrisei toreiz — 1949. gadā — Raiņa māšas Doras loma J. Raizmana filmā «Rainis» kļuva par debiju kinomākslā un uz ilgām gadiem tā arī palika par vienīgo, sak, nefotogēnisku. Bet bija un palika teātris.

Ar aktrises ieguldījumu latviešu skatuves un kino mākslā muzeja apmeklētāji varēja iepazīties visu sezonu. Fotografijas, afišas, suvenīri un tērpi no daudzām izrādēm veidoja uzskatāmu priekšstatu par māksliniecei. Starp citu, tā ir pirmā izstāde, kas veltīta vēl dzīvam aktierim.

Ar lautas dziesmu lasījumu par māmuļiti sākās Elzas Radziņas autorvakars pie mātes portreta Jasmuīžā. Atceroties sūros un grūtus bērnības gadus (mātei vienai pašai nācās audzināt divas meitas, jo vīrs bija miris kara hospitālī), aktrise stāstīja par mātes ieaudzīnāto darbu mīlestību. No mātes viņa mācījās dzīvot, par spīti visam, izturēt un nekad neapgrūtināt citus ar savām nelaimēm. Māte strādāja Hercoga Pētera ģimnāzijā par apkopēju. Jau no mazotnes nācās palīdzēt tēvi skolās apkopšanā.

1925. gadā Elza sāka mācīties Jelgavas Skolotāju institūta paraugskolā. Šeit bija arī pirmais uzgājiens uz skatuves — dēļiem pasakas uzdevumā. Tālāko izglītību viņa ieguva Hercoga Pētera ģimnāzijā, kur mātes darbs nodrošināja bezmaksas mācības. Kopā ar draudzeni viņa sāka mācīties plastiku pie speciālistes Almas Krumiņas, kas strādāja arī teātrī. Labās balss dēļ Elza bija iesaistīta arī korī, devās dziesmotos braucienos uz citām pilsētām.

Ģimnāzijas pēdējās klasēs Elza jau sāka atveidot lielākas lomas. Visas šīs uzstāšanās rosināja domu par teātri. Bet mātei vienīgā darba vieta mūžā bija skola, un viņai bija izveidojies tikai viens ideāls — skolotāja, šo profesiju viņa vēlējās arī savai meitai. Bet Elzas dzīvē bija vācu valodas skolotāja, kas gluži kā karikatūra (vienmēr melnā tērtā!) iemiesoja skolotājas pēdātes, vecmeitas tipu. Vienalga ko, tikai ne par skolotāju.

Meitene sāka strādāt grammatnīcā pār pārdevēju. Jelgavas teātris uz atsevišķām izrādēm aicināja arī volontierus bez skatuves izglītības. Te 1936. gadā kā koniste un dejotāja savas skatuves gaitās sāka mūsu cienījamā māksliniece. Volontieres uzdevumi izrādēs nebija lieli — visbiežāk viņa bija viena no četrām vai sešām meitenēm operētēs «Čigānu mila», «Grāfs Luksemburģis», bija debessmeita «Maijā un Paijā».

Par pirmo lomu jaunajai aktrisei kļuva Guste Blaumaņa «Indrānoss» Jaunvalda Glāznieka režijā, kura studiju jo cītīgi apmeklēja arī Elza. Ar siltiem vārdiem vēl šodien māksliniece atceras šo izcilo aktieri, režisoru un pedagogu.

1945. gada decembrī Jelgavas teātrī Elza Radziņa nospēja pirmo lomu uz Pārdaugavas skatuves bijušajā Igaunju kultūras biedrībā L. Nometņo vadībā. Tā bija studente Raja V. Skvarkina lugā «Cīta bērns», un kritika pieminēja jauno māksliniecei, kas «patīkama savā dabiskajā vienkāršībā».

Lomas mekoja lomām. Aleksandra Leimaņa andzēknis, Teātra fakultātes absolvents Aloīzs Brenčs Jelgavas teātrī iestudēja savu diplomdarbu un šim nolūkam bija izvēlējies I. Popova lugu «Ģimene» par Leņiņa jaunību. Volodjas Uljanova mātes tēla atveidošana bija uzticēta Elzai Radziņai. Būtībā šī luga ir galvenokārt par māti, kuras bērni viens pēc otra aiziet revolucionārās cīņās

ceļu, un mātei jācensas viņus izprast. Šī loma kļuva arī par šķēršanos no Jelgavas teātra, jo tas tika apvienots ar Valmieras teātri.

Valmieras teātrī Elza Radziņa iestudēja divas ļoti pretējās lomas Annas Lāces režijā. A. Upīša «Zīņu Ješkas uzvarā» viņa bija palaidnīgā Lonija Paceplīte, no Rīgas atvestā brūnīte. Raiņa traģēdijā «Mīla stiprāka par nāvi» Anna Lāce iedalīja Elzai Radziņai Maijas lomu. Jau bija izveidojies tradicionāls priekšstats par Maiju kā iegu un trauslu Turaidas meiteni. Režisorei bija pilnīgi citādi uzskati: viņa traktēja Maiju kā varoni, kas cinās par cilvēka cieņu un tādēļ bija nepieciešama tieši tāda aktrise kā Elza Radziņa, cilvēks ar miesu un asinīm.

Alfrēds Amūnāns-Briedītis aicināja Elzu Radziņu uz Drāmas teātri uz Osienes lomu. Teātris gatavojās šo izrādi atjaunot uz Mākslas un literatūras dekādi Maskavā, bet Osienes ielotājās ansamblī neatrada. Viņš bija redzējis Jelgavas teātrī «Ģimeni», un no šīs izrādes viņam Radziņa bija sevišķi iespaidusies prātā. Paralēli teātris strādāja pie «Skoderdienām Silmačos». Aktrise lūdza atļauju piedalīties masu skatos. Ilgi tomēr neiznāca pa masu skatiem griezies, jo drīz vien režisors nozīmēja Elzu Radziņu par otru izpildītāju Elīnas lomai. Un tā sāgādījās, ka tieši šī loma aktrisei kļuva par pirmo uz Nacionālā teātra skatuves.

Stella Dž. Kiltija («Mijājā melī»). Šeit aktrise sastapa sievieti un māksliniecei, kura dzīvojusti un strādājusi pēc tādiem pašiem principiem, kādus savam mūžam izvēlējusies Elza Radziņa. Stāvēt pie ASV viesīzrādē afišās un Nujorkas izrādes fotogrāfijām, Elza Radziņa atkal ir neatkārtojama Stella. Vārdi, smaidi, acu spožums, kustību līdzīgais vieglums. Stella, stellarum!

Ar šo lomu sākās aktrises zvaigzņu laiks. Karalieni laiks. Kā atceras pati māksliniece: «Pēc «Mijājā melī» izrādes Mazajā zālē sēdēju ģerbtuvē pie spoguļa un atgriezējās, kad ienāca režisora Grigorija Kozinceva asistente un sacīja: «Esi sveicināta, Ģertrūde!» Tas šķita kā divains joks vai pārpratums.»

«Hamlets» izgāja pasaulē. Sakarā ar filmas pirmizrādi Elzai Radziņai bija izdevība pabūt daudzās zemēs. Kā karaliene Ģertrūde viņa apceļoja Pakistānu, Franciju, Poliju, Čehoslovākiju, VDR.

Beidzot arī Rīgas kinostudija mainīja savu spriedumu par Elzas Radziņas nefilmiskumu, un aktrise parādījās vairākās kinolentēs. Astā madāma, Oļiniete, Ance, Annas kundze, Ģertrūde (šoreiz «Vellas kalpos»)... Lomu sarakstu varam turpināt, par nozīmīgāko paturot Gonerilas lomu G. Kozinceva «Karalī Lirā».

J. Ivaškeviča lugā «Vasara Noānā» Elza Radziņa atveidoja Žoržas Sandas lomu. Kārtēja zvaigzņu tīkšanās! Tādēļ arī Jasmuīžā skanēja monolgs no šīs izrādes ar slāstījumu par tēpu vēsturi, par citām lomām, kuru ir bijis tik daudz.

Aktrisei tuva Ārijas Elksnes dzeja. Atkal, kā sen sen atpakaļ, tika runāts dzejnieces «Baldrāns», par kuru izpildījumu rakstniece ir teikusi: «Klausījos un brīnījos, ka man izdevies uzrakstīt tādu labu dzejoli. Viņas interpretācijā tas pēkšņi bija ieguvis ceturto dimensiju — skanēja un smaržoja. Šo iespaidu ilgi nevarēja aizmirst.»

Arī mums atliek tikai pievienot šīs dzejnieces vārdiem, jo saskare ar Elzu Radziņu, viņas mākslu ir sugestīvoša un vienreizēja. Tik nocērēti gaišs un silts bija vasaras sezonas noslēgums Jasmuīžā.

Voldemārs Romanovskis

Tipogrāfija sola, ka «Novadnieku» iespieds uz normāla papīra

Pēdējā laikā lasītāji (un arī pastnieki) nav apmierināti ar to, ka «Novadnieks» tiek iespiests uz bieza un nekvalitatīva papīra. Šajā sakarībā redakcija paskaidro, ka arī redakciju tas nekādi neapmierina, bet lieta tā, ka «Novadnieku» iespiež Daugavpils tipogrāfijā, kur nereti tiek izmantots tāds papīrs, kāds ir pie rokas, bet nevis redakcijas nopirktais.

Aizvakar, kad avīze atkal bija nodrukāta uz «ietināmā» papīra, «Novadniekam» bija saruna ar Daugavpils tipogrāfijas direktoru J. Gorjačovu, kurš atvainojās lasītājiem un solīja, ka turpmāk nekā tamlīdzīgs vairs neatkārtosies.

Cerēsīm, ka direktora solījums nebūs tikai vārdi vien, un lasītāji patiešām turpmāk saņems uz laba papīra iespiestu laikrakstu.

Tikai «Novadniekā» visplašākā informācija par vietējās dzīves notikumiem!

Abonēšanas maksa 1994. gadam:
 1 mēnesim Ls 0.43,
 3 mēnešiem Ls 1.29,
 6 mēnešiem Ls 2.58,
 12 mēnešiem Ls 5.16 (ar piegādi Preiļu rajonā).
 PASTA DARBINIEKU IEVĒRĪBAI
 «Novadnieks» ir nodibinājis trīs naudas balvas labākajām pasta nodalām, kuras būs pienēmušas visvairāk «Novadnieka» abonementu:
 viena balva — Ls 25 — pilsētu (Preiļu vai Līvānu), divas balvas — katra Ls 25 — lauku pasta nodalām. Naudas balvas tiks piešķirtas tam pasta nodalām, kuru apkalpošanas zonās būs visvairāk (procentuāli) «Novadnieka» pasūtītāju attiecībā pret apkalpojamo iedzīvotāju skaitu.

LĪVĀNU PUSES KRIMINĀLHRONIKA

Pēdējā laikā pieaudzis dažādu kriminālpārskāpumu skaits. No 6. līdz 19. oktobrim Līvānu policijas iecirknī saņemti 37 iedzīvotāju iesniegumi.

- 7. oktobrī pēc palīdzības policijā griezās Jersikas pagasta iedzīvotājs G. Viņa iesniegumā minēts, ka 5. oktobrī no mājas pazudis motorzāģis «Družba» un kanna ar benzīnu. Aizturēti Jersikas iedzīvotāji A. un N. Ierosināta krimināllieta.
- Naktī no 7. uz 8. oktobra uzlauzts Fabrikas ielā dzīvojošās līvānietes D. pagrabs. Nozagti pārtikas produkti, 2,5 l koka lakas, kā arī koka paliktnis ar piestiprinātiem stīrnas ragiem. Notiek izmeklēšana.
- 7. oktobrī ap plkst. 20 pie kioska «Abelfē» Līvānos tika piekauts pilsonis S. Vainīgās personas noskaidrotas.
- 8. oktobrī Rožkalnu pagasta «Neicenieku» iedzīvotājam V. nodega siena šķūnis, kūtiņa un saimniecības ēka. Par ļaunprātīgu dedzināšanu jau aizturēts pilsonis G. Šis rīcības iemesls — savstarpējas nesaskaņas. Ierosināta krimināllieta.
- 10. oktobrī Līvānu zonālajā slimnīcā ar miesas bojājumiem no Rožupes pagasta «Jaunbirzākiem» nogādāts pilsonis G. Viņš ierēbis saņirkoja skandālu radīnieku starpā un sāka draudēt tiem ar cirvi. Rezultātā — cirvis atņemts, bet pats draudētājs slimnīcā.
- 10. oktobrī saņemts pilsones B. iesniegums par to, ka uzlauzta viņas garāža Lāčplēša ielas garāžu kooperatīvā. Nozagts motocikls «Kovrovec».
- 10. oktobrī Rožupes pagasta Kileniekos brāļi L., būdami alkohola reibuma stāvoklī, piekāva sava trīsā brāļa sievu un vēl kādu radinieku. Vainīgi tiek saukti pie administratīvās atbildības.
- 11. oktobrī Līvānu slimnīcā tika ievietots pilsonis P., kuru dažas dienas iepriekš bārā Daugavpils ielā piekāva līvānieši H. un K. Notiek izmeklēšana.
- Laika posmā no 9. līdz 12. oktobrim par ģimenes skandālu saņirkošanu divas reizes policijas iecirknī nogādāts Jersikas pagasta Skujenieku sādžas iedzīvotājs P. Arī viņš tika sodīts administratīvi.
- Naktī no 12. uz 13. oktobra Vecticībnieku un Kurzemes ielu daudzstāvu māju pagalmā noticis līvānieša P. automašīnas VAZ nozagšanas mēģinājums. Neticis galā ar stūrēšanu, zaglis iebrauca šūpolēs un no notikuma vietas aizbēga. Pēdējā laikā fiksēti vēl 3 neveiksmīgi automašīnu zagšanas mēģinājumi. Notiek vainīgo personu meklēšana.
- 13. oktobrī policijā griezās pilsonis C. sakarā ar pie mājas Lāčplēša ielā 25 atstātā velosipēda zādzību. Tāds pats braucamrīks no šķūnīša pazudis pilsoni I. Jersikas Buceniekos. Notiek izmeklēšana.
- 15. oktobrī pilsonis S. informēja policiju par naktī no 13. uz 14. oktobra notikušo traktora T-40A (numurs 7491-JH; zils) zādzību no viņa tēva mājām Rožupes pagastā. Policija būs pateicīga par jebkuru informāciju.
- 16. oktobrī Līvānu zemessargi stikla fabrikas caurlaidē aizturēja fabrikas atslēdznieku G., kurš reibuma stāvoklī mēģināja iznest 9 stikla krūzes un kaprona diegu spoli. Notiek izmeklēšana.
- 17. oktobrī firmas «Nataša» kafējnīcā Līvānu kultūras namā ierēbuši līvānieši S. un L. sarīkoja savstarpēju kautiņu. Tā laikā no letes tika nogrūsti un sasisti kases aparāts.
- Minētājā laika posmā reģistrētas 5 autotransporta avārijas. Visos gadījumos šoferi bijuši alkohola reibuma stāvoklī.
- Likumpārskāpēju Juris varam atrast ne tikai pieaugušos. Līvānu policijas iecirkņa priekšnieks Juris Caune īpaši akcentēja divus gadījumus.
- 8. oktobrī ap plkst. 11 Līvānos 1983. g. dzimušais B. no pilsoņa M. automašīnas izgāza Ls 125 lielu naudas summu. Daļa naudas ir jau atdota īpašniekam, bet vairāk nekā pusi B. kopā ar draugu bija paguvusi iztērt saldumos. Cietušajam ir vājas cerības atgūt šo naudu, jo nepilngadīgo «kārumnieku» pie kriminālbildības saukt nevar, bet vecāki ir bezdarbnieki un šādu summu samaksāt nespēj.
- 14. oktobrī līvānietes D. somiņā nepilngadīgais L. iemeta petardi, somiņa sabojāta.
- J. Caune paslāstīja «Novadniekam», ka jau pasen ir pieņemts pilsētas valdes lēmums par jebkādas spīdzināšanas aizliegumu pilsētas teritorijā. Naudas sods šādos gadījumos var sasniegt 15 latus. Pārsteidzoši ir tas, ka laikā, kad vienai iedzīvotāju daļai grūtības ir ar pārtikas produktu iegādi, citi var atļauties tērēt naudu trokšņa iaisīšanai. Acīmredzot, starp spīdzinātajiem pensionāru nav, jo visvairāk trokšņu esot dzirdams, skolniekiem ejot māju...

Pēc trim brīvas gadiem esam aptverusi, ka ieaugam atkaišanos. 12. oktobrī Preiļu 2. vidusskolā visi, no 1.-12. klasei, ķērās pie skolas apkārtnes tīrīšanas. Fotoattēlos mazs ieskaits no sakopšanas talkas Preiļu 2. vidusskolā.

Varbūt tas būs labs jaunais paudzes paraugs arī citām pilsētas iestādēm, uzņēmumiem, privātfirmām un rosinās sakopt apkārtni līdz ziemas sākumam. J.SILICKA foto

PAR RĪTDIENU TOMĒR JĀDOMĀ

Ja salīdzinām ar iepriekšējo gadu, stāvoklis labības novākšanā, ziemāju sējā un aršanā rajona paju sabiedrībās, zemnieku kopdarbības sabiedrībās un zemnieku saimniecības ir daudz slinkāks. Precīzas ziņas par ziemāju platībām nākamā gada ražai zemnieku saimniecības varēs zināt tikai pēc 1994. gada 1. janvāra, kad pagastli būs pabeigusi sējumu uzskaiti, bet pašlaik pēc provizoriskiem datiem apsētiem vajadzētu būt apmēram 3,5 tūkstošiem hektāru. Pagājušajā rudenī ar ziemājiem bija aizņemti 14 800 hektāru, tajā skaitā paju sabiedrības ap 7 tūkstošiem, bet šoruden tajās iesēti tikai 900 hektāri. Kaut ko šajā jomā darījušas deviņas sabiedrības, no tām 275 hektāri ziemāju iesēti «Turībā», 165 — «Vārpā», 156 — «Ausmā» un 100 hektāri «Līdumā», kas ir zemnieku kopdarbības sabiedrība Rožkalnu pagastā.

Slinki šogad veicas arī labības novākšana — noķerti 80 procenti no apsētajām platībām. Daudz labības vēl stāv, kur augusi, paju sabiedrībās, kuras pasludinājušas par likvidēšanām, lai gan lauki tika izolēti tikpat kā par velti — novākšanas un labības žāvēšanas laikā dārdzība krietni pārsniedz ienākumus, ko tie var dot. Un lai tad paliek Dieva ziņā.

Trešais svarīgākais zemnieku rudens darbs ir zemes aparšana, taču arī te iet gaužām bēdīgi. Piemēram, paju sabiedrības kopā par visām aparūšām tikai 1000 hektāru. Loģiski būtu domāt: ja neizdodas pietiekami daudz iesēt ziemāju, tad vairāk vajadzēs vasarāju, lai labības kopievākumu nesamazinātu, tāpat vairāk zemes jāapar. Bet tas vairs tā nav. Rudens arumā «mazliet paknabinājušās» astoņas paju sabiedrības.

Komentējot labības novākšanas, ziemāju sējas un rudens aršanas gaitu, rajona lauksaimniecības departamenta galvenais agronomis Jānis Kivlenieks sacīja:

— Par nākotni tomēr jādomā, bez labības mēs nevarām palikt, jānodrošina kaut vai pašu vajadzības. Uz tūriem jāved kūtsmēsli un jāar. Pēdējos gados esam devuši vaļu nezāļiem, tās drīz pārmāks visu. Vismaz laukos, kur domā audzēt kartupeļus, vajadzētu pret vārpātu iestrādāt nātrija trihloraacetātu, ko pašlaik iespējams iegādāties agroķīmijas tirdzniecības bāzē.

Otrs svarīgākais moments, pēc J. Kivlenieka domām, ir apgādāties ar sēklēm. Nu vairs nebūs neviena, kurš par tām domās mūsu vietā. Pašiem jāmeklē, kur iepirkt. Pavisam bez maksas saimniecībām, kuras vēlējās audzēt sēklas realizācijai, tika iedalītas 105 tonnas miežu 'Linga' un auzu 'Bug', nu viņiem pārpalikumi jāpārdod, lai pie tām tiek citi. Sēklas no zemniekiem tagad iepērk kopdarbības centrālā sabiedrība «Turība», kuras nodaļa ir arī rajonā, par kilogramu maksā vidēji 7,5 santīmus, ja atbilst kondīcijai.

Katrā zemnieku saimniecībā sīki jāizdomā, ko un cik daudz sēs, un attiecīgi jāiegādājas labas sēklas, to kondīcija jāpārbauda laboratorijā, lai būtu droši par saviem krājumiem. Viens otrs uzskata, ka pie mūsu neorganizētības un neiespējamības gaudus realizēt, to sēšana un audzēšana nav izdevīga, labāk zemi atvēlēt aboliņam un citiem zālājiem, pārdot sienu, ko lopu turētāji pirms labprāt. Tomēr bez gaudāties arī nevarēs izīst, un sēklas jāsarīpē jau tagad.

A.Rancāns

Ceļinieki gatavojas ziemai

— Nevar zināt, cik barga būs ziema, tālab jāsagatavojas uz visu jaunāko, — stāstīja Preiļu 24. ceļu pārvaldes priekšnieks Vjačeslavs Akentjevs. — Remontējam un gatavojam visu iespējamo tehniku, ieskaitot uz kāpurķēžu traktoru bāzes uzrīkotus buldozerus sniega tīrīšanai. Rezerves daļu nav, jāizlīdzas ar tām, ko noņemam no vecajām mašīnām. Tiks sagatavoti divi spēcīgie MĀZ tipa smilšu kaisāmie agregāti, tāpat ZIL un citi, pielāgojami asfalta masas pārvadājamās mašīnas, tā sauktos termosus, vienu greideri uz traktora K-700 un kādu pāri uz traktoru T-150 bāzes. To izmantošanai komplektējam arī attiecīgu skaitu vadītāju. Šodien mūsu pārvaldes laudis izkrauj trīs sālš vagonus Aglonas stacijā — saņemtas 192 tonnas. Aglonas un Preiļu zonās atrisināta smilšu karjeru problēma, grūtāk iet ar Līvānu zonu. Tur varētu izmantot karjeru Turku pagasta teritorijā, taču jāgaida sesijas lēmums.

Tā kā pagājušā ziema bija maiga un sniega daudz nebija, pārvalde ielaupijusi nelielus kaisāma materiāla krājumus, ja šodien vai rīt uznāk atkal, vīri var izbriukt uz ceļiem. Viņiem jāuztur kārtībā galvenā maģistrāle, kas šķērso mūsu rajonu, un pirmās kategorijas ceļi, arī tie, kas noklāti ar asfaltu virzienos uz Līvāniem un tālāk uz Rīgu un Daugavpili, no Preiļiem uz Daugavpili, Aglonu, Feimaņiem un Vi-

jāniem, Rēzeknes — Daugavpils maģistrāles posms. Arī tie, pa kuriem kursē autobusi.

Aglonas, Preiļu un Līvānu iecirkņos katrā vidēji par diviem simtiem kilometru ceļu, par kuriem jāatbild pārvaldei kopumā. To kopšana un uzturēšana ziemā ir grūts, nereti arī bistams darbs, jo aplidojums ne ar vienu nerēķinās, ceļiniekiem pirmajiem jāuzsāk cīņa.

— Sāls nu mums pietiks, — piebilda V. Akentjevs, — grūtāk būs ar smiltīm. Pilnīga skaidrība šajā ziņā ir Aglonas iecirknī, kur izmantojam Krupovas (Rutūļu) iegulas, Preiļu — Kankuļu karjeru Rušonas pagastā. Līvānos agrāk izlika ar smiltīm, ko izskaloja no Daugavas, bet nu to vairs nedrīkst — Daugava ir neaizskarama. Ja neizdosies panākt vienošanos ar Turku pagasta valdi par zināma daudzuma smilšu izņemšanu, tās uz šo iecirkni mums būs jāved no Rušonas. Cik tad dārga iznāks ceļu kaisīšana Līvānu iecirknī? Mums jārēķinās gan ar degvielu, gan eļļām, ko nolērējām, un citiem materiāliem — visi tie maksā naudu. Pārvalde gatava šim pagastam sniegt palīdzību tā ceļu uzlabošanā, ja atrodam kopīgu valodu.

Autoceļu direkcija, tajā skaitā arī Preiļu pārvalde, izliek tikai no valsts budžeta līdzekļiem. Ik gadu tai jāgatavo rūpīgi ziņojums par ceļu stāvokli rajonā un attiecīgi tad saņem dotācijas. Šogad tās

bija 13 miljoni LVR, atlikuši vēl pieci ar pusi. Noklāts asfalta segums uz Līvānu ceļu no krustojuma uz Rožupī un pāri Dubnas tiltam, uz visiem asfalta ceļiem (palicis neliels gabals Galēnu pagastā līdz robežai ar Rēzeknes rajonu Vijānu virzienā) nolīdzinātas bedres. Un tas arī būtībā viss, ko varēja. Aglonas bazilikas piebraucamo ceļu sakopšanai papildus bija iedalīts 1 miljons LVR.

Ceļinieki ar rūgtumu atsauca uz to, ka neapzinīgi cilvēki joprojām bojā vai iznīcina ceļa zīmes, kas izliktas bistamās vietās, kā arī autovadītāju brīdināšanai par tā vai cita posma īpatnībām, tāpat ļoti vajadzīgas. Viena šāda zīme maksā piecus latos, plus atvešana no Jelgavas, kur tās izgatavo. Aglonas — Preiļu — Līvānu šosejas atjaunotajos posmos pie stabīņiem bija pielīmētas zaļas un sarkanas folijas no abām pusēm, kas bija gan kā estētisks šo vietu noformējums, atstaroja starpešu gaismu, gan arī brīdināja par stāvām nogāzēm — nu pazudušas. Arī par tām izdots ne mazums līdzekļu. Tā, lūk, mēs izturamies pret to, ko ceļinieki iegulda, lai drošāka būtu satiksme. Šogad, piemēram, uzliktas 137 jaunās ceļa zīmes — cik no tām jau norautas, saliekas?

No agrākās ceļu remonta un būvniecības pārvaldes Preiļos pārliecības maz kas, no kādreizējiem vairāk par pusotra simta darbiniekiem pašlaik te strādā 74, viņu

vidējā algā ir 30-35 latu mēnesī. Šie cilvēki vairs nevar atļauties pildīt kādu vienu uzdevumu, kā tas bija agrāk, viņi visi gan vada tehniku, gan arī strādā ar parasto lāpstu. Katrā iecirknī ir deviņi pastāvīgi strādājošie. Informāciju par ceļu stāvokli saņem no autobusu šoferiem, atbilstoši tai rīkojas. Bez tam pārvalde uzklausa arī kuru katru citu priekšlikumu, kas nāk no iedzīvotājiem, bet izpilde ir atkarīga no iespējām. Par attiecīgu samaksu var veikt jebkuru uzdevumu, ja pasūtītājs ir tik bagāts. Bez maksas uztur tikai ceļus uz Salenieku pansionātu, Rudzātu palīgskolu.

Katram ceļam ir sava aizsargājamā josla, tai vajadzētu būt brīvai un sakoptai. Tomēr bieži vien zemniekam viņa laukus ierāda no pašas grāvju malas. Pārvaldes darbinieki par to sevišķus iebildumus necel — lai izmanto, ja grīb, tikai tad šajās vietās lūdz zemnieku uzturēt kārtībā caurtekas, izcirst krūmus un tamlīdzīgi. Šādi līgumi ir ar zemniekiem Nīdermuizā un citur, tos var slēgt visi.

— Labi, ja ziema būs silta un maz sniega — ietaupīsim materiālus, bet mums jāgatavojas uz ekstremāliem apstākļiem. Tādēļ līdz pusnovembrim visa iespējamā tehnika un līdzekļi būs pilnībā sakārtoti. Ceļinieki nepievils, — noslēgumā solīja V. Akentjevs.

Ar viņu sarunājis
A. Rancāns

Pa muitas vārtiem

Preiļu 24. CP paspārnē mājvietu atradušās divas svarīgas un nopietnas organizācijas, ar kurām jāsatiek ja ne visiem rajona iedzīvotājiem, tad lielākajai daļai — Ceļu satiksmes drošības departaments, kurā darbojas ar autotransportu saistītus jautājumus, arī tā kārtējās tehniskās apskates, un Sēlijas muižas Preiļu nodaļa. Tā pastāv jau divus gadus un tagad kļuvusi par vārtiem, pa kuriem pie mums ienāk un iziet dažādas preces.

Sēlijas muižas štāba mitne ir Jēkabpilī, bet nodaļas pastāv vairākās pilsētās. Mūsu rajonā tās ir šeit, kur par muižas uzraugu strādā Voldemārs Mukāns, un Līvānu stikla fabrikā — Antra Krastiņa. Preiļos, piemēram, kā «Novadnieku» informēja V. Mukāns, dienā jāno-

mē pa četrām ievēšanas un tikpat izvešanas deklarācijām. Pastāvīgā klienti ir Preiļu sieru rūpnīca — sieru un sviestu eksportē uz Nīderlandi, Bulgāriju, Turciju un NVS valstīm, konfektes «Goliņa» ārpus mūsu valsts sūta agrofirma «Turība», dažādi zemnieki prom no Latvijas ved pārdot kartupeļus, lopus.

Vārkavas pagastā zemnieks iegādājies speciālu furgonu lopu vešanai. Lielās partijās zemnieku ražojumus, tāpat lopus, izdevīgi var pārdot kaimiņzemēs.

Tomēr imports pārspēj. Tagad daudz privāto struktūru, kuras ievē pārtikas un rūpniecības preces no austrumu valstīm, tāpat daudz benzīna, mazūta, akmeņogļu un citu materiālu, no Vācijas lielā skaitā ieplūst automašīnas.

Muitas uzraugi, kuri, pirms dot savu piekrišanu, rūpīgi pārbauda kravas, dokumentus, deklarācijas, ko noformē speciāls deklarators Latvijas lauktehnikas nodaļā, nodokļu nomaksu un citu, lielu daļu sava darba laikā ziedo arī konsultācijām. Un tas notiek pa tālruniem 24117 un 44582, jo, pirms ķerties pie dokumentu noformēšanas, jāzina, kas vajadzīgs. Piemēram, ja zemnieku saimniecība ir uzņēmumu reģistrā, tai vieglāk un arī ērtāk tikt uz ārzemēm ar saviem graudiem vai citu preci.

Muita ir kā vārti, pa kuriem mēs izejam ārpusaulē, un tā ienāk pie mums. Šie vārti maz pamazām veras plašāki, uzraugiem slodze palielinās.

A. Mežmalis

Vieni ar savu bezcerību

Netradicionāla intervija

Kolektīvi klepojot un drebinoties drēgnajā kultūras namā, tā direktore Elvira Bravacka, mākslinieciskās daļas vadītāja Inta Kinaša, metode Ineta Sparāne un «Novadnieka» korespondente mēģināja iepazīt jaunās kultūras sezonas aprīsi Preiļos.

Elvira Bravacka:

— Šosezon noteikti darbosies jauniešu koris, vidējās paaudzes deju kolektīvs, gribam, lai sākt darboties arī bērnu dramatiskais kolektīvs. Būs arī maksas kursi — klūdziņu pinējiem, modernās dejas bērniem, šuvēju un rokdarbnieču. Tie būs folkloras centrā. Vēl būs tautas deju kursi piecādīgiem, sešgadīgiem bērniem, jo pēc šāda kolektīva ir ļoti liels pieprasījums no vecākiem. Jauninājums kultūras namā — dāmu un kungu klubs. Ceram, ka tam būs piekrišana no «labākajos gados» esošajiem cilvēkiem. Viņi varēs atpūsties gan tematiskos, gan atpūtas sarīkojumos atbilstoši savām interesēm.

Līdz šim esam rīkojuši tematiskus vakarus, kas paredzēti plašai auditorijai. Bet tos apmeklēja ļoti maz cilvēku. Es nezinu, kāpēc. Man bija ļoti sāpīgi, ka nesen uz tikšanās ar kapeli «Jūlijs» un ansambli «Mūderniki» ieradās tikai četri apmeklētāji. Atvedām Riebiņu folkloras ansambli, un tā kolektīvi muzicēja un dziedāja viens otram.

— Varbūt labam sarīkojumam trūkst vajadzīgās reklāmas, arī nomales mikrorajonos? Un ka reizēm jāpadomā arī par apmeklētāju psiholoģiju, — mēs negribam iet uz sarīkojumu, kurš saucas «ātskaņu koncerts». Kam mums vajadzīgs — aut kas «uzsildīts»? Tie paši kori un deju kolektīvi to pašu programmu varēja nosaukt par rajona dziesmu svētkiem, parādīt pirms lielajiem Dziesmu svētkiem, un skatītāju noteikti nebūtu trūcis. Varbūt nevajag izdomāt kaut ko savādāku tikai tāpēc, lai būtu sava dāks? Mēs vēlamies tik nedaudz — Līgo vakaru ar skaistu līgošanu, Ziemassvētku balli ar Ziemassvētku vecīti, krāšņu eglīti. Lai visās plašajās kultūras nama telpās viļņotu laba mūzika, lai te būtu vietas bērniem, vecmāmiņām, vidējai paaudzei, lai skanētu smiekli. Mums nevajag vēju nodrīskātu eglīti dubļainā laukumā, pie kuras mīcoties jācenšas izrādīt, cik ir ļautri... Jo pāiet Līgo vakars, un tie paši jūsu peltie prelieši saka, — nekā tajā parkā nebija... Un ja tā ir Mātes diena, tad lai mātēm tā būtu...

— Jā, mēs arī vēlamies plašāk reklamēt savus sarīkojumus, diemžēl reklamai nepietiek naudas. Tagad, kad būs dāmu un kungu klubs, mēs centīsimies vairāk darboties atbilstoši interesēm.

— Runājot par Līgo svētkiem. Mūsu ansambļiem un pašdarbniekiem gribas šajā vakarā būt ar savām ģimenēm. Bez tam, ja arī uzstājamies ar dziesmām vai deļām parkā, atnākušie stāv malā un nav piedabūjami ne dziedāt, ne deļot, pat izsmej. Kāpēc viņi paliek malā?

— Bet kāpēc mēs, vēsā ziemnieku tauta, atbilstoši savai mentalītai nevaram nolūkoties no malas uz priekšnesumiem?

Teikt, ka kultūras darbinieki maz dara, būtu runāts pretī patiesībai. Ja atskatās uz aizvadīto vasaru, pavasari, uz iepriekšējo ziemu, jāsecina, ka ir notikuši daudz un dažādi sarīkojumi, kuri ir prasījuši izdomu, neivus, organizētības prasmi. Iezīmējamas vairāki virzieni. Ir strādāts pie tradicionālajiem gadskārtu svētkiem.

Otrs virziens ir tematiskie sarīkojumi, uz kuriem, kā saka Elvira Bravacka, nu jau veidojas sava apmeklētāju grupa un vīrieši sāk nākt uzvalkos un kaklasaitēs. Reizēm gribas sarīkot kaut ko «priekš sirds» pašam, un tad top «Cepuru balles» un tamlīdzīgas vieglprātīgas ēvērgēlības. Un vēl ir diskotēkas.

— Šogad 14. augusta vakarā ar dziļu interesi klausījās sprediķi Aglonas bazilīkā un piekritu visam teiktajam, jo tur skanēja ļoti sāpīgi

vārdi par mūsdienu jaunatni, par tās morāli, par dzeršanas postu. Izņēmot vienu. Nevietā bija bargais pārmētums kultūras darba organizētājiem. Par diskotēkām. Klubi un kultūras nami sava nabadzībā ir spiesti rīkot šos danču vakarus, lai ar tajos iegūto naudiņu spētu algot kāda pulciņa vadītāja darbu? Vai ne tā?

— Jā, tā tas ir. Arī mums diskotēkas ir vajadzīgas vienīgi tāpēc, lai būtu kāds ienākums. Kaut arī pēdējā laikā pavisam, pavisam nedaudz, tomēr ir jūtama jauniešu uzvedības uzlabošanās.

— Šajā sarunā jau kuro reizi no nākamam pie nūdas...

— Viss mūsu turpmākais darbs, tāpat kā iepriekšējā sezonā, būs atkarīgs no mūsu un mūsu pilsētas nabadzības. Vēl nav pat zināms, vai kultūras nams šoziem tiks apkurināts. Vai kāds apmaksās tā apkuri? Ja nē, mēs nevarēsim paveikt pat minimālo.

— Varbūt mēģināt kultūras dzīvē iesaistīt vietējos bagātņiekus? Vai tiešām atpūtai šodien pietiek ar piedzeršanos un kroģa izdaužāšanu?

— Esam domājuši un varbūt jau tuvākajā laikā privātzņēmējus mēģināsim sapulcināt nu, teiksim, uz balli, un, iespējams, izdosies nodibināt kādus kontaktus. Kaut man ļoti nepatīk staigāt apkārt un no kāda kaut ko lūgties. Tas ir pazemojoši. Ne tik viegli arī tā lūgtā nauda nāk. Atceros, pirms viena sarīkojuma mēģināju šādā veidā dabūt līdzekļus. «Paskatīsimies,» saka viens, «varbūt, ka varēšu iedot,» tā otrs, «tad jau redzēs,» — trešais. Bet man tūlīt jau ir jānā vairs precīzi, lai varētu rīkoties tālāk un zināt, kāda summa būs kultūras nama rīcībā.

— Paliek vēl viens līdzekļu ieguves avots — vieskoncerti un viesizrādes.

— Ļoti maz kāds pie mums vēlas braukt. Uz leātru izrādēm nesanaš skatītāji, teātriem braukšana neatmaksājas. Daudzi populāri ansambļi atbrauktu, bet iepriekš pieprasa maksāt skaidrā naudā. Cik? Nu, samērā vienkāršs ansamblis no kaimiņu rajona prasa uzreiz 100 latus. Kur nemt? Caur Daugavpili pie mums varētu ierasties daudz slaveni ansambļi. Vai prelieši maksātu trīs un vairāk latus par biļeti, kā viņi pieprasa?

Taču varbūt kāds bagāts uzņēmums saviem ļaudīm grib pasūtīt koncertu un apmaksāt? Mēs varam palīdzēt noorganizēt, izvērtu arī zāli un uz brīvajām vietām vēl varētu pārdot biļetes pārējiem.

Valsts gatavojas savas proklamēšanas 75. gadadienu. Latvijas gada dienas svinības rajona kultūras namā būs pirmais un galvenais jaunās sezonas sarīkojums. Bet ir tā, ka nemaz nevar saprast, kā pie tā kerties, jo atkal nākas atkārtoties — nav naudas, nav ieinteresētības. Ir lietas, un valsts gadadienu jau īpaši, kuras gatavošanā jāpiedalās visiem, ko nevar atstāt uz kultūras darbinieku pleciem vien. Pašvaldībai, baznīcai, skolai, sabiedriskajām organizācijām jābūt savas pilsētas patriotiem. Mūsu apstākļos mēs esam vēl tiesīgi gaidīt arī mākslinieku darbu svētku noformējuma, labāko kulināru un konditoru darbu kafejnīcās, bāros, veikalos, īpašu sakoptību.

Bet kultūras nama direktore smagi nopūšas un saka:

— Nav manos spēkos visu šo institūciju vadītājus nosēdināt pie viena sarunu galda. To varētu izdarīt pilsētas valde. Bet vai tā darīs?

Vieni ar savu bezcerību jauno sezonu sāk kultūras darbinieki. Mēs — otrajā pusē. Gaidīdami un cerēdami uz kādu svētku uzzībsnījumu darbdienu vienmūžībā.

L.Rancāne

Par «Novadnieka» balvām

■ K.Šmarjovs trenējas vieglatlētikā un kļuva par šo sacensību balvas īpašnieku.

■ Balvu saņem Riebiņu vidusskolas skolnieks V.Meluškāns.

Viens no vieglatlētikas veidiem — lēkšanas disciplīnas — piesaista arvien vairāk rajona skolu audzēkņus. Tā ir tāllēkšana, augstlēkšana un trīssoļlēkšana. Tiesa, pagaidām «lēcēji» nav lutināti ne ar sacensību daudzumu, ne ar balvām uzvarētājiem, ne ar sponsoru līdzdalību šī sporta veida popularizēšanā.

Tāpēc patīkams izņēmums ir sacensības Preiļu 2. vidusskolas stadionā ar avīzes «Novadnieks» līdzdalību, kura sponsorēja balvu iegādi labākajiem rajona skolu vieglatlētikiem — lēcējiem. Uzreiz jāteic, ka tas guva lielu interesi. Piedalījās Līvānu vidusskolu, Riebiņu, Vārkavas un citu skolu audzēkņi. Sacensības notika desmit vecuma grupās. Katras grupas uzvarētājus gaidīja 60 saldās un 17 naudas balvas.

Tiesnešiem nebija vienkārši organizēt sacensības, jo dalībnieku skaits bija samērā liels. Un droši vien būtu vēl lielāks, ja visās rajona skolās būtu izveidoti lēkšanas disciplīnu sektori. Diemžēl pagaidām tā ir tikai nepiepildīta vēlme. Kā to varēja paredzēt, pārsvārā godalgotās vietas sadalīja Riebiņu un Preiļu vidusskolu jaunie vieglatlētī. Taču atsevišķas vecuma grupās labus rezultātus uzrādīja arī citu skolu sportisti.

Visjaunākajā vecuma grupā, kur sacentās 1985. gadā dzimušie zēni un meitenes, par uzvarētājiem kļuva A.Nikiforova un A.Skačkovs (Preiļu 2. vidusskola), 1984. gadā dzimušo jauniešu sacensībās — O.Nazarova un A.Trifonovs (Preiļu 2. vidusskola), V.Meluškāns un A.Juhņevičs (Riebiņu vidusskola).

S tarp piekto klašu audzēkņiem, kuri dzimuši 1983. gadā, uzvarētāju godalgas saņēma Ž.Sorokina un R.Piziča no Riebiņu vidusskolas, kā arī Preiļu 2. vidusskolas audzēkņi M.Solovjovs un S.Skutelis.

Zēniem un meitenēm, kuri dzimuši 1982. gadā, labākos sasniegumus uzrādīja O.Točko un S.Bogdanovs no Preiļu 2. vidusskolas, A.Rumāks un H.Šķēle no Riebiņu vidusskolas.

Riebiņu vidusskolas audzēkņi I.Kavinska, J.Popmane, kā arī J.Berņāns no Preiļu 1. vidusskolas, O.Jakovļevs no Preiļu 2. vidusskolas bija veiksmīgākie starp 1981. gadā dzimušajiem vieglatlētīem.

1980. gadā dzimušo jauniešu konkurencē uzvarētāju godalgas saņēma V.Patrejevs (Riebiņu vidusskola), R.Potapova (Preiļu 2. vidusskola), V.Matisāns (Preiļu 1. vidusskola) un I.Klauža (Rudzātu vidusskola).

Starp 1975. gadā dzimušajiem

■ Preiļu 2. vidusskolas sportists A.Vanags.

jauniešiem augstākos rezultātus sasniezta V.Haritonovs, K.Šmarjova un O.Fiļkova (visi Preiļu 2. vidusskola).

Desmitās klases audzēkņu konkurencē uzvarēja J.Iļjins (Preiļu 1. vidusskola) un L.Terentjeva (Preiļu 2. vidusskola), bet starp 1977. gadā dzimušajiem lēcējiem augstākie rezultāti bija V.Rotčenko (Līvānu 1. vidusskola) un A.Vanagam (Preiļu 2. vidusskola).

A.Iļjins
Jāņa Silicka foto

FUTBOLA APSKATS

● Sporta kluba «Cerība» futbolistiem tomēr neizdevās šo sezonu noslēgt ar vēl vienu uzvaru — izcīnītajām LSB «Vārpa» čempionu zelta medaļām pievienot laikraksta «Lauku Avīze» dāvēto kausu. Šis balvas izcīņas finālā, kas sestdien notika Preiļos un pulcēja apmēram 200 skatītāju, tikās Preiļu un Smiltēnes komanda. Līdz finālam prelieši bija pārspējuši Aizkraukles, Daugavpils, «Latgales» un Brocēnu futbolistus, bet smiltēnieši — Lodes (Cēsu rajons), Madonas un Gulbenes komandas.

Jau spēles sākumā bija redzams, ka kaujinieciskāk noskaņoti ir viesi, bet preliešu rindās vēl valda eiforija par iekļūšanu valsts čempionātā 1. līgā. Tikai spēles 15 minūtēs, kad «ūdens smēlās mutē», «Cerības» futbolisti savus pretiniekus iespieda viņu soda laukumā, taču — teritoriālā pārsvara realizācijai pietrūka gan laika, gan veiksmes. Ar 2:1 uzvarēja Smiltene.

● No 14. līdz 15. oktobrim Preiļos notika Latvijas jaunatnes čempionāta finālturnīrs-C vecuma grupā (1978. dz. g.). Tajā piedalīties tiesības bija izcīnījuši Rīgas «Skonto», Jelgavas RAF, Liepājas un Preiļu komandas. Bet pirms tam notika spēles apakšgrupās.

● Anstrumu zonā, kurā spēlēja mūsu komanda, pēc diviem apļiem turnīra tabula bija šāda: 1. Skonto — 19, 2. Preiļi — 12, 3. Valmiera — 11, 4. Jēkabpils — 11, 5. Daugavpils — 7, 6. Rūjiena — 0. «Skonto» komanda uzreiz ieguva tiesības

spēlēt finālā, bet preliešiem vēl vajadzēja sacensties ar rietumu zonas trešo labāko komandu — Brocēnu «Startu». Preiļu zēni uzvarēja pārliecinoši — 5:0 un 2:0.

Finālturnīrā visas spēles aizritēja ļoti sīvā cīņā. Pirmā kārta — Preiļi — «Skonto» 0:0, RAF — Liepāja 4:1. Otrā kārta — Preiļi — Liepāja 1:1, RAF — «Skonto» 2:1. Trešā kārta — Preiļi — RAF 1:1, «Skonto» — Liepāja 4:2. Noslēguma tabula:

1. RAF	7-3	5
2. «Skonto»	5-4	3
3. Preiļi	2-2	3
4. Liepāja	4-9	1

Līdz ar to Preiļu sporta kluba «Cerība» jaunieši ir izcīnījuši bronza medaļas, kuras tiks pasniegtas novembra vidū Latvijas Futbola federācijas rīkojātā «Čempionu ballē» (uz šo pasākumu dosies arī 1981. gadā dzimušie zēni pēc sudraba godalgām).

Komandā spēlēja trenera Vladimira Točko audzēkņi Eriks Pastars, Andrejs Fiļimonovs, Jevģēnijs Dergačovs, Dmitrijs Grigorjevs, Andrejs Doropolskis, Intars Vairovs, Vladimirs Fjodorovs, Vadims Unžakovs, Andris Vaikulis, Vladislavs Litvjakovs, Aleksandrs Iļjins, Vadims Tkačovs, Jevģēnijs Vasjutkins, Deniss Livanovskis, Edgars Ņonovičs, Sergejs Litvjakovs.

Rīgā «Auroras» stadionā sacentās 12 zēnu komandas, arī — Preiļu «Cerības» futbolisti.

Sākumā likās, ka Preiļu zēniem ir veicies ar apakšgrupas izlozi, jo bija jācīnās ar Daugavpils un Ventspils komandām. Tā nodomāja arī zēni un pieveica gan daugavpīliešus (1:0), gan ventspīliekus (2:0). Kļuva par apakšgrupas uzvarētājiem, sporta kluba «Cerība» futbolisti pusfinālā uzvarēja Valmieru — 3:0. Finālā mūsējiem bija jāspēlēja ar Liepājas komandu, kura arī ļoti pārliecinoši bija ikuši gala ar saviem pretiniekiem.

Izšķirošajā spēlē pirmais puslaiks aizritēja ar Preiļu komandu pārsvaru un zēli, ka tika izmantota tikai viena iespēja gūt vārtus.

Pēc pārtraukuma vairāk atpūties izskatījās liepājnieki, un mūsējiem divas reizes vajadzēja sākt spēli no centra — zaudējums 1:2. Tomēr Preiļu zēnu spēle atstāja ļoti patīkamu iespaidu uz turnīra rīkotājiem, tiesnešiem un treneriem.

Sporta kluba «Cerība» komandā spēlēja Raivis Mauriņš, Māris Martinovs, Vladimirs Antonovs, Jānis Kuzmins, Mārtiņš Pizelis, Andris Trūps, Guntars Kukors, Sergejs Kupelis, Sergejs Pekarevs, Renārs Petrāns.

Arī šo komandu sacensībām gatavoja Vladimirs Točko, kuram šī sezona neapšaubāmi ir visražīgākā viņa trenera gaitās.

Imants Babris,
sporta kluba «Cerība»
priekšsēdētājs

